

„pośmiertnych” komedii poety. Z szeregu tych późniejszych komedii „Dwie bliźny” obok „Wielkiego człowieka do małych interesów” należą do najlepszych.

„Dwie bliźny” wyróżniają się składną budową, lekkim dowcipem, zręcznym i misternie przeprowadzonym dialogiem. Ta wesoła i dowcipna jednoaktówka wprowadza szereg barwnych i względnie plastycznie zarysowanych postaci.

Przedstawia nam ona „Amazoński gród” czyli dworek starszej i kapryśnej despotki pani Kasztelanowej, która korzystając ze swego intrantnego wdowieństwa uzależnia od swojej woli losy bliższych i dalszych krewniaczek. Zdołała już swoim despotyzmem zrujnować życie starej obecnie już panny Figaszewskiej, znajdującej się u niej „na respekcie”.

W akcji komedii przedstawia nam autor jej zabiegi, zmierzające do wydania za mąż siostrzenicy, młodej wdówki — Wandy Malskiej zgodnie ze swymi rachubami osobistymi, które nie mają nic wspólnego z dobrem czy szczęściem pięknej wdówki.

Fredro przedstawia nam w komicznym świetle tragiczną raczej sytuację istot uzależnionych materialnie od „dobroczynności” osób typu Kasztelanowej; humory i przywidzenia łaskawej opiekunki określają całkowicie los ofiar, wydanych przez stosunki feudalne idyllicznego dworku staropolskiego na pastwę jej despotyzmu.

Komedia ta, która się kończy zniweczeniem planów Kasztelanowej i małżeństwem z miłości Wandy Malskiej z dzielnym i prawym żołnierzem, świadczy raczej o satyrycznym stosunku Fredry do świata materialnej i rodzinnej rachuby, która rządzi w tym dworku.

Druga wystawiona przez nas, scenka komiczna Aleksandra Fredry pt. „Świeczka zgasła” należy do wcześniejszych wśród tzw. „pośmiertnych” komedii Fredry, lecz dokładniejszej chronologii jej nie znamy. Jest to niewielka z humorem napisana sztuczka, pozbawiona akcji, posiada ona jednak żywy i dowcipny dialog, malujący przypadkową sytuację, w jakiej się znalazła para nieznanymi podróżnych z dyliżansu pocztowego.

Na tle tego z werwą i humorem toczącego się dialogu zarysowują się w komicznym świetle dwie poróżnione zrazu, lecz pojednane w końcu postaci Pani i Pana.

Obydwie te drobne komedie rzucają pewne światło na zagadkową dość epokę w życiu wielkiego komediopisarza (zmarłego w roku 1876) którego 30-letnie milczenie dało powód do wielu dociekań i przypuszczeń.

PAŃSTWOWY TEATR DOLNOŚLĄSKI W JELENIEJ GÓRZE

D y r e k t o r :
ANTONI BILICZAK

Kierownik Przystyczny:
ZUZANNA LOZIŃSKA

AŁEKSANDER FREDRO ŚWIECZKA ZGASŁA

KOMEDIA W JEDNYM AKCIE

i

DWIE BLIZNY

KOMEDIA W DWÓCH ODSŁONACH

ARCHIWUM

TEATRU im. KRZYSZTOFA NORWIDA
w JELENIEJ GÓRZE

Nr:

Premiera dn. 12 grudnia 1953 r.

I. ŚWIECZKA ZGASŁA

Komedia w jednym akcie

Pan	— ALBERT NARKIEWICZ
Pani	— JADWIGA OKOŃSKA

II. DWIE BLIZNY

• Komedia w dwóch odsłonach

O S O B Y :

Kasztelanowa	— ZUZANNA ŁOZIŃSKA
Wanda Malska, młoda wdówka, siostrzenica Kasztelanowej	— JADWIGA WYSOCKA
Alfred Tułski, sekretarz ambasady	— ALBERT NARKIEWICZ
Władysław Barski, kapitan artylerii	— STEFAN BUCZEK
Panna Figaszewska, na respekcie u Kasztelanowej	{ IRENA ORZECKA JADWIGA JARWICZ
Stanisław, służący Kasztelanowej	— * * *

Inscenizacja i reżyseria: ZUZANNA ŁOZIŃSKA
Scenografia: TADEUSZ RAJKOWSKI

Asystent reżysera: STEFAN BUCZEK

Kierownictwo literackie: JAN NEPOMUCEN MILLER

Początek przedstawień punktualnie o godz. 19,30

Aleksander Fredro urodził się w roku 1793 w Surochowie w ziemi przemyskiej. Pochodził z zamożnego rodu szlacheckiego, który od rządu austriackiego zdobył tytuł hrabiowski.

Ojciec pisarza nie przywiązywał zbytniej wagi do szkolnego wykształcenia, gdyż mimo zamożności nie kształcił synów wysoko.

Poza pewną znajomością języka francuskiego nie wyniósł Fredro do domu żadnego poważniejszego wykształcenia.

W 16 roku życia (w roku 1809) korzystając z wkroczenia księcia Józefa Poniatowskiego do Galicji wstąpił Aleksander Fredro do wojsk Księstwa Warszawskiego. Kariera wojskowa poety trwała lat pięć.

Dola i niedola żołnierza nie oszczędziła mu chwili ciężkich i tragicznych.

Po klęsce Napoleona wrócił poeta w swe strony rodzinne obdarty i chory, z niezmiernym uczuciem rozgoryczenia i niufości do rodu ludzkiego.

Mimo wszystko w przyszłości we wspomnieniu otoczył Fredro lata wojacki aureolą piękną, a żołnierz pozostanie u niego na zawsze uosobieniem ideału i we wszystkich utworach jego występować będzie jako typ dodatni.

Czas dłuższy spędza poeta na zachodzie Europy jako oficer sztabowy przy Napoleonie. Paryż staje się terenem, na którym uzupełnia swe wykształcenie. Pochłania z zapałem literaturę francuską i uczęszcza gorliwie do teatru, w którym interesuje go nade wszystko komedia.

Po wystąpieniu z wojska i osiedleniu się na stałe we Lwowie zabrał się poeta do pracy twórczej na większą niż dotąd skalę.

Pierwszą komedią, która utorowała mu drogę na scenę, był „Pan Geldhab”, wystawiony na scenie warszawskiej w roku 1821. Odtąd komedie Fredry są stale grywane w Warszawie, we Lwowie, w Krakowie.

Do najwybitniejszych jego komedii należą: „Słuby panieńskie” (wystawione w roku 1833) „Pan Jowiński” (w r. 1833) i „Zemsta” (1833) pierwsza nasza komedia tradycyjna.

Ale w roku 1835 w momencie najwyższego rozkwitu twórczości komediopisarskiej Fredry następuje nagły przełom. Rozgoryczony i zniechęcony, jak sędzą, niezłymi krytyką Seweryna Goszczyńskiego i Wincentego Pola, Fredro przestaje drukować i wystawiać swe komedie, choć nie przestaje ich pisać.

Ukazały się one dopiero jako spuścizna pośmiertna poety. Wystawione przez nas obecnie „Dwie bliźny” należą do cyklu